

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Педагогічний факультет
Кафедра початкової та дошкільної освіти

Михальченко Н.В.

30 серпня 2023 р

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Ступінь: доктор філософії

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 011 Освітні, педагогічні науки

Освітньо-наукова програма «Освітні, педагогічні науки»

РОЗРОБИНИК ПРОГРАМИ: Мисюльченко Наталія Вячеславівна, доцент кафедри початкової та дошкільної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри початкової та дошкільної освіти
Протокол від "29" серпня 2023 року № 1

Завідуюч кафедрою початкової та дошкільної освіти
29 серпня 2023 р.

Мисюльченко С.І.

Анотація

Курс «Психологія управління персоналом» впроваджено у навчальний план підготовки здобувачів третього освітньо-наукового рівня доктора філософії з метою ознайомлення аспірантів з психологічними закономірностями управлінської діяльності, психологічними засадами системного управління персоналом; оволодіння сучасними психологічними методами ефективного використання людських ресурсів з психологічними закономірностями управлінської діяльності, психологічними засадами системного управління персоналом; оволодіння сучасними психологічними методами ефективного використання людських ресурсів; розвитку здібностей до саморозвитку власних фахових якостей, їх відповідності службовому статусу в системі управління; формування уміння застосовувати методи побудови системи атестації та мотивації персоналу.

Ключові слова: управління, персонал, психологія управління, управлінська діяльність, людські ресурси, керівництво, влада, менеджмент.

Annotation

The course "Psychology of personnel management" is included in the training plan for candidates of the third educational and scientific level of the doctor of philosophy in order to acquaint postgraduate students with the psychological regularities of managerial activity, psychological principles of systematic personnel management; mastering modern psychological methods of effective use of human resources with psychological regularities of managerial activity, psychological principles of systematic personnel management; mastering modern psychological methods of effective use of human resources; development of abilities for self-development of one's own professional qualities, their correspondence to official status in the management system; formation of the ability to apply methods of building a system of attestation and motivation of personnel.

Key words: management, personnel, psychology of management, managerial activity, human resources, leadership, power.

Опис навчальної дисципліни
Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 011 Освітні, педагогічні науки	Вибіркова
	Спеціальність Освітні, педагогічні науки	
Загальна кількість годин – 120		Рік підготовки:
		2
		Семестр
		4
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1,1 самостійної роботи студента – 6	Ступінь: Доктора філософії	Лекції
		8 год.
http://moodle.mdu.edu.ua/my/		Практичні, семінарські
		10 год.
		Самостійна робота
		102 год.
		Вид контролю: залік

Мова навчання – українська.

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

- для денної форми навчання: 18 год. – аудиторні заняття, 102 год. – самостійна робота (до 15/85%).

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та результати навчання

Мета курсу: ознайомити аспірантів з психологічними закономірностями управлінської діяльності, психологічними засадами системного управління персоналом; оволодіння сучасними психологічними методами ефективного використання людських ресурсів.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є:

- забезпечити розуміння аспірантами системи спеціальних знань щодо психосоціологічних підходів у сучасній управлінській парадигмі;
- набуття умінь психологічного аналізу внутрішнього й зовнішнього середовища організації і практичних навичок психологічного забезпечення професійної діяльності;
- розвиток здібностей до саморозвитку власних фахових якостей, їх відповідності службовому статусу в системі управління;
- формування вміння застосовувати методи побудови системи атестації та мотивації персоналу.

Міждисциплінарні зв'язки: «Філософія науково-дослідної діяльності», «Методологія наукової діяльності».

Навчальна дисципліна складається з 4 кредитів.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Оперувати основними концепціями, теоріями, проблемами філософії й методології науки, змістом сучасних філософських дискусій із проблем розвитку суспільства та освіти; здійснювати рефлексію щодо актуальних проблем суспільного та індивідуального буття.

ПРН 2. На основі системного наукового світогляду аналізувати складні явища суспільного життя, пов'язувати загальнофілософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності, застосовувати емпіричні й теоретичні методи пізнання.

ПРН 5. Знати трансформаційні зміни та сучасний стан розвитку педагогічної освіти в Україні та за її межами.

ПРН 6. Усвідомлювати та пояснювати закономірності і принципи вищої освіти, встановлювати зв'язки між ними, розкривати особливості їх реалізації у галузі педагогічної освіти і науки.

ПРН 8. Мати передові концептуальні та методологічні знання з педагогічної освіти, і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими *компетентностями*:

I. Загальнопредметні:

ЗК 1. Здатність до узагальнень, аналізу та синтезу, розвитку критичного мислення для розуміння процесів і явищ в галузі освіти, вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки.

ЗК 2. Здатність до пошуку, систематизації, критичного осмислення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 3. Здатність створювати та інтерпретувати нові знання у процесі виконання наукового дослідження; брати участь, розробляти і управляти проектами в галузі освіти.

ЗК 4. Здатність планувати і здійснювати комплексні дослідження, зокрема і в міждисциплінарних галузях, на основі системного наукового світогляду із застосуванням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.

II. Фахові:

ФК 1. Володіння знаннями у галузі освіти, зокрема про основні концепції, методики, технології, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань про систему педагогічної освіти і науки, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.

ФК 2. Здатність виявляти актуальні проблеми розвитку сучасної педагогічної освіти і науки аналізувати та пропонувати шляхи їх вирішення з орієнтацією на інтереси особистості, суспільства і держави.

ФК 3. Здатність збирати дані для наукового дослідження з проблем педагогічної освіти і науки систематизувати та інтерпретувати їх.

ФК 4. Здатність цілісно й системно розуміти історію і теорію вітчизняної та зарубіжної освіти, екстраполювати їх досягнення на сучасну освітню й наукову практику і окреслювати перспективи її розвитку.

ФК 5. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти педагогічної освіти і науки та дотичні міждисциплінарні проекти.

ФК 6. Здатність проектувати та реалізовувати педагогічні моделі й інноваційні технології освіти з урахуванням значущих умов навчання і впроваджувати їх у навчальний процес.

ФК 8. Здатність публічно представляти результати наукових пошуків із вирішення педагогічної освіти і науки та захищати результати дисертаційного дослідження.

ФК 13. Здатність продуктивно працювати з науковцями, викладачами, учасниками освітнього процесу у групі та науково-дослідницькому об'єднанні, виконувати різні ролі, завдання та функції в ньому, проявляти ініціативу та творчість, підтримувати та управляти особистими взаємостосунками на принципах співпраці та співтворчості.

2.Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Культура управління у системі організаційного менеджменту. Зародження і розвиток ідей культури управління у філософії та соціології. Психологічні аспекти управління кадрами

Тема 2. Феномен влади: ідентифікація можливостей. Феномен керівництва. Типологія стилів керівництва. Комунікативна підготовка персоналу

Тема 3. Психологічний зміст функцій управління. Психологічні аспекти прийняття управлінських рішень. Бар'єри і ускладнення в процесі комунікації.

Тема 4. Планування часу керівників і спеціалістів. Шляхи підвищення ефективності використання робочого часу. Імідж організації та керівника. Психічне здоров'я як чинник ефективної діяльності та запорука професійної управлінської деформації. Психологія професійного вигорання персоналу

Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Управління людськими ресурсами як психологічна проблема

Тема 1. Культура управління у системі організаційного менеджменту. Зародження і розвиток ідей культури управління у філософії та соціології. Психологічні аспекти управління кадрами

Кредит 2. Соціально-психологічні особливості управління

Тема 2. Феномен влади: ідентифікація можливостей. Феномен керівництва. Типологія стилів керівництва. Комунікативна підготовка персоналу

Кредит 3. Психологія спілкування в управлінні

Тема 3. Психологічний зміст функцій управління. Психологічні аспекти прийняття управлінських рішень. Бар'єри і ускладнення в процесі комунікації

Кредит 4. Психологія конфліктів в управлінні

Тема 4. Планування часу керівників і спеціалістів. Шляхи підвищення ефективності використання робочого часу. Імідж організації та керівника. Психічне здоров'я як чинник ефективної діяльності та запорука професійної управлінської деформації. Психологія професійного вигорання персоналу

3. Структура навчальної дисципліни Денна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	кон	сп
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Управління людськими ресурсами як психологічна проблема						
Тема 1. Культура управління у системі організаційного менеджменту. Зародження і розвиток ідей культури управління у філософії та соціології. Психологічні аспекти управління кадрами	30	2	2			26
Усього:	30	2	2			26
Кредит 2. Соціально-психологічні особливості управління						
Тема 2. Феномен влади: ідентифікація можливостей. Феномен керівництва. Типологія стилів керівництва. Комунікативна підготовка персоналу	30	2	2			26
Усього:	30	2	2			26
Кредит 3. Психологія спілкування в управлінні						
Тема 3. Психологічний зміст функцій управління. Психологічні аспекти прийняття управлінських рішень. Бар'єри і ускладнення в процесі комунікації	30	2	2			26
Усього:	30	2	2			26
Кредит 4. Психологія конфліктів в управлінні						
Тема 4. Планування часу керівників і спеціалістів. Шляхи підвищення ефективності використання робочого часу. Імідж організації та керівника. Психічне здоров'я як чинник ефективної діяльності та запорука професійної управлінської деформації. Психологія професійного вигорання персоналу	30	2	4			24
Усього:	30	2	4			24
Усього годин:	120	8	10			102

**4. Теми лекційних занять
Денна форма навчання**

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Управління людськими ресурсами як психологічна проблема		
1.	Тема 1. Культура управління у системі організаційного менеджменту. Зародження і розвиток ідей культури управління у філософії та соціології. Психологічні аспекти управління кадрами	2
Кредит 2. Соціально-психологічні особливості управління		
2	Тема 2. Феномен влади: ідентифікація можливостей. Феномен керівництва. Типологія стилів керівництва. Комунікативна підготовка персоналу	2
Кредит 3. Стиль та соціально-психологічні аспекти керівництва персоналом		
3	Тема 3. Психологічний зміст функцій управління. Психологічні аспекти прийняття управлінських рішень. Бар'єри і ускладнення в процесі комунікації	2
Кредит 4. Культурно-психологічні основи управлінських функцій менеджера		
4	Тема 4. Планування часу керівників і спеціалістів. Шляхи підвищення ефективності використання робочого часу. Імідж організації та керівника. Психічне здоров'я як чинник ефективної діяльності та запорука професійної управлінської деформації. Психологія професійного вигорання персоналу	2
Разом:		8

**5. Теми практичних занять
Денна форма навчання**

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Управління людськими ресурсами як психологічна проблема		
1.	Тема 1. Культура управління у системі організаційного менеджменту. Зародження і розвиток ідей культури управління у філософії та соціології. Психологічні аспекти управління кадрами	2
Кредит 2. Соціально-психологічні особливості управління		
2	Тема 2. Феномен влади: ідентифікація можливостей. Феномен керівництва. Типологія стилів керівництва. Комунікативна підготовка персоналу	2
Кредит 3. Стиль та соціально-психологічні аспекти керівництва персоналом		
3	Тема 3. Психологічний зміст функцій управління. Психологічні аспекти прийняття управлінських рішень. Бар'єри і ускладнення в процесі комунікації	2
Кредит 4. Культурно-психологічні основи управлінських функцій менеджера		
4	Тема 4. Планування часу керівників і спеціалістів. Шляхи підвищення ефективності використання робочого часу. Імідж організації та керівника. Психічне здоров'я як чинник ефективної діяльності та запорука професійної управлінської деформації. Психологія професійного вигорання персоналу	4
Разом:		10

6. Самостійна робота Денна форма навчання

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Управління людськими ресурсами як психологічна проблема		
1.	Тема 1. Культура управління у системі організаційного менеджменту. Зародження і розвиток ідей культури управління у філософії та соціології. Психологічні аспекти управління кадрами	26
Кредит 2. Соціально-психологічні особливості управління		
2	Тема 2. Феномен влади: ідентифікація можливостей. Феномен керівництва. Типологія стилів керівництва. Комунікативна підготовка персоналу	26
Кредит 3. Стиль та соціально-психологічні аспекти керівництва персоналом		
3	Тема 3. Психологічний зміст функцій управління. Психологічні аспекти прийняття управлінських рішень. Бар'єри і ускладнення в процесі комунікації	26
Кредит 4. Культурно-психологічні основи управлінських функцій менеджера		
4	Тема 4. Планування часу керівників і спеціалістів. Шляхи підвищення ефективності використання робочого часу. Імідж організації та керівника. Психічне здоров'я як чинник ефективної діяльності та запорука професійної управлінської деформації. Психологія професійного вигорання персоналу	24
Разом:		102

7. Індивідуальне науково-дослідне завдання

Підготовка індивідуального науково-дослідного завдання («Моделі управління: переваги і недоліки»)).

Основне завдання цього виду діяльності – з'ясувати рівень знань, умінь, навичок збирати дані для наукового дослідження з проблем психології управління персоналом, систематизувати та інтерпретувати їх; уміння публічно представляти результати наукових пошуків із вирішення проблем психології управління.

8. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних робіт, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти наукові здобутки.

Завданням підсумкового контролю (КР, залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу кредиту.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Аспіранту виставляється відмінно, якщо основні питання розкриті на високому теоретичному і практичному рівнях, студент без ускладнень орієнтується в матеріалі, повністю відповідає на додаткові запитання. Якість відповідей свідчить про вільне володіння матеріалом лекційних і практичних занять, а також про ознайомлення з додатковим матеріалом з навчальної дисципліни.

Аспіранту виставляється дуже добре, якщо основні питання розкриті на високому теоретичному і практичному рівнях, студент без ускладнень орієнтується в матеріалі, але зробив невелику кількість помилок.

Аспіранту виставляється добре, якщо студент розкрив основні питання, але на додаткові повністю не відповів. Якість відповідей виявляє вільне володіння лекційним і практичним матеріалом. Ознайомлення з додатковими джерелами не систематизовано.

Студенту виставляється достатньо, якщо студент володіє тільки загальним понятійним апаратом, він в цілому орієнтується в досліджуваному предметі, але при розкритті основних питань допускає суттєві помилки.

Аспіранту виставляється задовільно, якщо студент робить принципові помилки у відповідях, утрудняється дати обґрунтовані відповіді на всі основні питання викладача, не володіє основним понятійним апаратом.

Оцінка за виконання індивідуального науково-дослідного завдання, завдань самостійної роботи виставляється з урахуванням таких параметрів:

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 4 крд.

Поточне оцінювання та самостійна робота				
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	всього
100	100	100	100	400

9. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (зокрема есе, реферати), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

10. Методи навчання

Усний виклад матеріалу: наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу; проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, підготовка доповідей та виступів з доповідями на семінарах, конференціях, участь у ділових іграх, тренінгах, дискусіях; ілюстрація – метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (малюнки, схеми, графіки та ін.).

11. Рекомендована література

Базова

1. Бакаленко О. А. Психологія управління : навч. посіб. Харків : ХНУРЕ, 2020. 120 с.

2. Старовойтенко Н. В. Психологія управління: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни [Електронний ресурс] / авт.-упор. : Н. В. Старовойтенко, В. І. Осипенко, І. А. Чемерис, Л. І. Білик, С. І. Ключка ; М-во освіти і науки України, ЧДТУ. Черкаси : ЧДТУ, 2020. 300 с.

3. Ходаківський Є. І. Богоявленська Ю. В, Грабар Т. П.. Психологія управління. 5-те вид. перероб. та доп. Х-69 [текст] Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2016. 492 с

4. Виноградський М. Д. Управління персоналом : навч. посіб. для студ. ВНЗ / М. Д. Виноградський, А. М. Виноградська, О. М. Шканова ; Мво освіти і науки України. 2-е вид. К. : Центр учб. л-ри, 2009. 502 с.

5. Гура О.І. Гура Т.Є. Психологія управління соціальною організацією : навчальний посібник. Запоріжжя : КПУ, 2013. 168 с.

6. Кукуленко-Лук'янець І.В. Психологія управління: навчально-методичний посібник. Черкаси: ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2012. 140 с.

7. Дзвінчук Д.І., Діденко Н.Г., Любчук О.К., Малімон В.І. Психологія управління: навчальний посібник / За загальною редакцією професора Д.І.Дзвінчука. К.: ТОВ "СІК ГРУП УКРАЇНА", 2013. 293 с.

Допоміжна

1. Єременко Л. В., Ісакова О. І. Психологія управління: посібник для самостійної роботи студентів. Мелітополь: ФО-П Однорог Т. В., 2020. –79 с.

2. Балабанова Л. В., Сардак О. В. Управління персоналом : навч. посіб. М-во освіти і науки України, Донец. держ. ун-т економіки і торгівлі ім. М. І. Туган-Барановського, Каф. маркетинг. менедж. К. : Професіонал, 2006. 510 с.

3. Занковський А. Н. Организационная психология: Учеб. пособие для вузов. М.: Флинта: МПСИ, 2000. -648 с

4. Воронкова В. Г. Беліченко А. Г., Попов О. М. Управління людськими ресурсами: філософські засади : навч. посіб.; під ред. д.ф.н., проф. В. Г. Воронкової. К. : Професіонал, 2006. 576 с.

5. Гринберг Дж. Управление стрессом. 7-е изд. СПб: Питер, 2002. 496 с.

6. Гришина Н. В. Психология конфликта. СПб: Питер, 2000. 464 с.

7. Карамушка Л. М. Чебатарьова О. А. Психологічні особливості прийняття управлінських рішень українськими менеджерами: результати крос-культурних досліджень. К.: Проблеми загальної та педагогічної психології. 2001.Т. 4. Ч. 1. С. 90-95.

8. Коломінський Н. Л. Психологія менеджменту в освіті (соціальнопсихологічний аспект): Монографія. К.: МАУП, 2000. -286 с.

9. Лемберт Т. Ключові проблеми керівника. 50 перевірених способів вирішення проблем: Пер. з англ. К.: Наукова думка, 2001. 303 с.

10. Ложкин Г. В., Повякель Н. Й. Практическая психология конфликта. К.: МАУП, 2000. 256 с.

11. Пірен М. І. Конфлікти і управлінські ролі: соціально-психологічний аналіз. К. Вид-во УАДУ, 2000. 200 с.

12. Кулініч І.О. Психологія управління: курс лекцій. Л.: ВПВ ЛВЦНТЕІ, 2006.126 с.

12.Інформаційні ресурси

1. www.nbu.gov.ua – національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
2. <http://chitalka.info/psy.html> – Електронні підручники онлайн «Психологія».
3. <http://psych.kiev.ua/nma-referats/fla-refers/lang-1/referat-109/referatpart4/index.html> – Вісник психології і соціальної педагогіки. 3. <http://osvita.ua/school/psychology/> – освіта. ua.
4. <http://www.meta-ukraine.com> – Мета – українська пошукова система.
5. <http://management.com.ua>.
6. <http://www.lib.ru/poisk.dir> – Lib.Ru – пошукові системи в Інтернеті.
7. <http://www.google.com> – пошукова система Google